

A'
KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsben*; Böjt-más Havának (Mártziusnak) 20-dik napján; 1792.

Béts.

A' múltt Vasárnap, úgymint Mártziusnak 18-dikán mentek vólt először, Király, és Királyné ő Felségek, szokott udvari tzeremoniával, közönséges Isteni tizfteletre. — Nagy számmal jelentek-meg ezen tzeremoniára mind a' külső Országokból, mind pedig az *Austriai* Birodalomból való Uraságok, kiknek másszor fényes, most pedig gyászos vólt a' tekintetek; minthogy talpig feketében vóltak.

E e

A'

A' Sz. Mise után, audientziát adott a Felsője, a' külső Országi Követeknek.

A' maga édes Attyának, Néhai II. Leopold Tsászárnak és Királynak meghalálózása után, mindjárt eszébe ötlöttek Ferentz Királyunknak a' szegények is; a' minthogy ki is osztatott öt ezer forintokat leg-ottan, a' belső és külső Városi leg-ügye-fogyottabb szükölködők között.

Az ollyatén Lelki Pásztorokra nézve, kik büntetésre teszik magokat méltókká, következendő értelmű Rendelést adott-ki ő Felsője:

Hogy ezentúl, tsupán az ollyas hibáikat büntethetik meg a' Lelki Pásztoroknak a' Püspökök, mellyek-tulajdon értelemben szólva Papi vagy Lelki Pásztori hibák; de ha a' magok polgári, és Status-Tisztviselői kötelességeik ellen találják azok vétetni: már az illyen vétkeknek meg-büntetése, a' Világi Törvény-Székeket fogja illetni.

Az Udvari Teátrum eránt azt végezte ő Felsője, hogy mind a' szomorú, és vigénekes Játékosok, mind pedig a' tántzolók azon állapotban hagyattassanak, mellyben voltak a' bődögült Tsászár és Király alatt. April. 19-dikén, újra el fognak kezdődni a' Teátrumi Játékok.

Ugy értettük, hogy a' jövő Juniusban meg-lesz a' Tsászár-választás Frankfortban.

A' meg-bődögült Tsász. 's Kir. Felsője öt száz aranyat tett vólt fel jutalmúl annak, a' ki leg-derekasabban meg-fejti ezt a' kérdést:

dést: „*Mi a' felesleg-való usora (Wucher), és mi módon lehet annak leg-jobban eleit venni büntető törvények nélkül?*“ Az erie be-jött számos feleleteknek meg-vissgálása végett, egy különös Udvari Kommisszió állítottatott vala fel, mellynek ítélete szerént, az az Ur nyerte el a' jutalmat, a' ki *Senekának* ezen szavait válaftotta a' maga Irásának meg-esmertető jeléül: *Quid sunt istae Tabulae, quid computationes, et foenale tempus, et sanvinolentae centesimae? Voluntaria mala, ex Constitutione nostra pendent.* Tudni-illik *Günther Arnold János* Ur, *Hamburg* Városában, a' szükség' el-tavoztatásai el-zközlő Fundátzióinak Igazgatója; a' mesterse-gekre, 's hafznos kézi munkákra ügyelő Társaságnak Titoknokja, 's Törvény-Doktor.

Mártziusnak elsőjén, az az, azon gyá-szos napon, mellyen meg-fosztattunk előb-beni jó Királyunktól *II. Leopoldtól*, igaz Magyar szivűséggel irt ezen esetről *M. Gr. B. L. Ur* — a' most itt lévő *Erdélyi* Orszá-gos Deputátzióinak igen érdemes Tagja — egy jó Barátjához *Erdélybe*. Betses Levelé-hez a' Gróf Urnak, szereintsénk vólt hozzá jutni, mellyet valamint magunk nagy ér-zékenységgel olvastunk: úgy meg nem állhat-tuk, hogy annak avagy csak egy részét is ide ne iktassuk. — Minekutánna *Ferentz* Királyunkról említést tett vólna a' Gróf Ur: így folytatja a' maga Irását:

„Ez az Iffjú Fejedelem, kinek jóságát, 's kedvességét, a' ki csak egyszer is latta,

nem beszéllheti eléggé, hozzá foghatatlan kegyességű Férjfiú. Tudom, hogy *Erdély* is, melly már rólla eddig is eleget hallott, ha *Leopoldhoz* - való bizodalmánál fogva, még a' kedvetlen dolgokat is tsak úgy nézte, mint a' Király' jóságának nyilvánóságosíthatására való útakat: *Ferentzhez* - való szeretetnél fogva, tsak azért fogja várni az ő kegyességének hozzánk nem sokára mutatandó nagy jeleit, hogy a' *Magyarnak* Törvényt, 's Igazságot szerető, Fejedelméhez - való buzgóságát, az egész *Európa* előtt új bizonyosságokkal, és szabad Nemzethez illő Nemesi tselekedetekkel tegye esmeretessé. — Ez, a' mit én valósággal írhatok. A' mire pedig kérek, az: közöld mindenekkel, kintsinnel és naggyal, ha baja van, ha kívánsága van akármelley embernek vagy Nemzetnek, légyen tsendességben, légyen békeségben, bizzék az Istenben, 's a' jó Fejedelmében, ne kívánnyon most lármázni, Attyát kesergő Ifjú; de jó Atyaságra venendő Fejedelmünket kiáltással ne kedvetleníttse; várják meg, mit nyér a' Deputátzió. En reménylem, hogy minden jót vízfünk; de ha mindent nem vinnénk is, most új út, új alkalmatosság van jó móddal jót kérni, tsak kérek általad mindeneket, hogy a' bátorságos és sima út helyett, a' lármás és szövevényes ösvényeket senki se válassa, maga bóldogságának keresésére.

hív Barátod
Gróf B. L. m. k. "

Magyar

Magyar Ország.

Veszprém, Győr, Soprony, és Vas Vármegyék között fekszik *Martzal-tő* nevezetű Helység. Ennek határiban, sok károkat tettek vólt esztendőnként a' *Martzal* és *Tapoltza* vizei, a' magok ki-áradásaik által; hanem hogy gondos Gazda' kezére kerülének *Böös, Baar, és Martzal-tő*: már nem kártékonyok többé a' *Martzal* és *Tapoltza*. — Hogy - hogy'? Hát még a' vizeknek is parantsolhat egy okos, és szorgalmatos Gazda? Igen bizony; de ám okkal móddal. — *M. Várkonyi Gróf Amade Antal* ö Nsága, a' meg nevezett Helységeknek örökös Urok. Ez a' derék gondolkozású Méltóság böltsen által látta azt, hogy nem szükségesképpen úgy kell annak lenni, hogy örökre posványfélék legyen a' *Martzaltői* határnak nagy része, azért; hogy eddig a' vólt. — Tudta, hogy bizonyosan meg nem áll a' viz, tsak legyen néki alkalmas, és természetéhez alkalmaztatott helye az el-folyásra; ilyen helyet készíttetni pedig nem *ördögség*, tsak éppen költség kell hozzá: a' melly költség bőv usorával fog vissza térni esztendőnként. Beszélt tehát az előre néző Gróf Úr, Nemes *Soprony Vármegye'* Inzenérjével *Hegedűs János* Úrral a' dolog eránt, ki is a' viz-árkok, vagy tsatornák' el-készíttetését magára vállalta, és 1790 's 91-dik esztendőben szereztséssen végre is hajtotta azokat. — Sok helyeken, öt ölnyi szélességűek a' tsatornák. Hosszaságokat, mintegy kilentz ezer öltre

te-

tefzik. — Ezen tsatornáknak emlékezetére, szép mulattságos Verseket irt a' *Nyájas Múzsá'* nagy érdemű Szerzője, mellyeknek elő-részét a' mai *Hírmondó'* Tóldalekjában fogják találni Erd. Olvasóink.

A' *Karatzai'* könnyű lovas Regimentjének néhai érdemes Oberstere *Baróti Lajos János* ő Méltósága, darab időtől fogva betegeskedett már *Kassán*; ezen hónapnak első napján pedig, ugyan ottan ki is múlt e' világból. Fényes rangjához illő el-takarítottatása, Mártz. 3-dikán tartatott. Az *Alvintzi* Oberst Batalionja, melly *Kassán* fekszik, háromszor adott szálvét a' sirjánál. — Jó Magyar - szivűségét a' meg - bódogúlt Oberster Úrnak, valamint mi: úgy kétség-kivül mások is tapasztalták.

Palotáról, Mártz. 9-dikén.

„Nagy örömmel olvastuk a' *Magyar Hírmondóból*, hogy ő Felsege a' *Nápolyi Király*, a' maga nevezetes Sz. *Lutzi* Kolóniájában is meg-vendégelte a' mi drága Magyar Mecenasunkat Gróf *Széchenyi Ferentz* ő Kegyelmességét. A' meg-nevezett Kolóniának le-írását (mellyről már két izben emlékeztek az Urak méltó ditsérettel) Németből Magyarra fordítottam M. *Zichy István* Grófné' kívánságára, a' ki annak fordítását még tavaly bizta vólt reám. Közélebb *Nápolyba* útasított Levelemben, arra kértem ő Nagyságát, hogy a' *Nápolyi Felsegnek*, úgymint a' *Kolónia'* Szerzőjének ké-

képét magyar alól-irással méltóztatnék rézre mettetni. Várom minden órán, ohajtott kegyes válaszat.“

Pest Vármegyének némelly részeiben, szörnyű károkat kezdtek tenni, a' közelébb múltt tél' elein a' farkasok. — A' *Dabasi* határon, tsupán egy úri Embernek több juhát ölték meg egy éjjel öt száz hatvannál. Erre nézve, farkas-vadászokat rendelt ki a' *Ns Vármegye* a' *Sólthi* és *Ketskeméthi* járásokba, kik többet le-lövöldöztek ötvenig való farkasnál.

Szegedről, Bak-havának (Mártz.) 8-dikán.

„Az érdemet mind meg-esmérni, mind vóltaképpen betsülni tudó Fő Ispányunk Gr. *Pálffy Leopold* ö Kegyelmessége' ajánlására, ezen *Ns Tsongrád Vármegyének* a' múlt időkbén vólt Tábla-Biráját *Török János* Urat, úgy nem különben a' Katonai rendre ügyelő Biztosát *Morvay Ignátz* Urat Nemesi *Wongra* méltóztatott emelni *II. Leopold* kegyes Királyunk, azt bizonyítván ezen tselekedetével is, hogy mint jó Uralkodó, a' Státus' hív Tagjainak igaz. érdemeket, nem hagyhatja valóságos jutalom nélkül. — A' Kántzelláriai (Írász-széki) költségeket, Gróf *Pálffy Leopold* ö Ksége fizette-le a' meg-nevezett két Urak' részéről.“

Nagy Károly mellett *Petri* nevezetű faluban meg-halálozott a' múltt hónapban egy Kapitány az *Anspach* Regementjéből,

a'

a' ki származására nézve *Borussziai* Fi, val-
lására nézve pedig *Evangelikus* (Lutherán.)
völt. Ezen Úrnak tisztességes el-temetése
eránt meg kérte a' Katonáság T. Plebánus
Falk Pál Urat; 's *N. Károlyból* is hivott két
TT. Piáristákat, a' tisztesség-tételre. Mind
a' meg-nevezett Plebánus Ur, mind pedig
a' *Károlyi* Piáristák' Kollégiuma kötelessé-
geknek esmérték, a' Katonáság' méltó kíván-
ságát nagy készséggel tellyesíteni.

*A' múltt Farsangon férjhez ment három
Leányoknak panaszraikra költ Versek.*

Három szép L'ány, egy sem bitang,
A' míg tartott a' múltt Farsang,
Férjhez mentek kedvekre;
De bú áradtt szivekre.

Margit, Tékla, Rósi nevek,
Szépek, frissek voltak ezek,
Gazdag Férjre vágyódtak,
De nagyon meg-tsalódtak.

Margit' Ura gazdag Molnár,
Száras beteg, tsak alig jár,
Nem tsörög pitlés szita,
Sir a' szegény Margita.

Pénzes Szüts a' *Tékla'* Férje,
Fillért sem ad, bár mint kérje,
A' bőrt tsávába teszi,
De *Téklájét* moly eszi.

Rosinak Ura Mézáros,
Göbolyöket vág, nagy áros;
Kár, hogy két szemére vak,
De még nagyobb, hogy — —.

E'

E' háromról példát végyen
 Olly Leány, melly Férjhez mégyen.
 Az Iffjú bár szegény:
 Elég ha derék Legény.

T s e h O r f z á g .

A' Prágai Királyi Tudós Társaság nevezetes Gyűlést tartott ezen hónapnak 8-dikán, az Elölülője, Gróf *Lazansky* ö Excell. ája' szállásán. Ezen Gyűlésben, bé-nyújtották két érdemes Tagok, úgymint: Gr. *Sternberg Joakhim*, és Tisz. *Dobrowszky* Urak a' Társaságnak arról való Irásokat, mitsoda feltétellel akarják ök *Tseh Ország'* hasznára, egyik *Orosz*, a' másik pedig *Svéd Országot* meg-járni, hová a' jövő Aprilisben Izándékoznak el-indúlni. — Ugyan ezen Gyűlésében pénzt rendelt a' Társaság, Doktor *Reufs* Úrnak a' végre, hogy továbbra is folytathassa ezen Ur a' maga útazásait, 's tapasztalásait *Tseh Országban*, a' mellyeknél fogva egy ollyatén jó Mappát lehessen osztán készíteni, melly kinek kinek eleibe terjessze *Tseh Orzágnak* mindennemű terméseit (*Produktencharte*). — Igen szépen virágoznak a' szükséges tudományok nem tsak felső, hanem még alsó Oskoláiban is *Tseh Orzágnak*. Ennek nagy eszközei a' nemes gondolkozású földes Urak, Lelki Pásztorok, 's a' jól készült szorgalmatos Tanítók. — *Kattenplan* nevezetű mező Városban, nagyon jeles próbáját adták a' múltt hónapnak 26-dikán tartott Exámenben, nem tsak a' magok tudománybéli elő-meneteleknek, hanem felebará-

rá-

rati Szereteteknek is három tanuló Iffjak. Meg akarja t. i. ezeket ajándékozni a' Helység' földes Ura, mivelhogy kiváltképpenvaló módon ki-mutatták magokat más tanuló Társaik felett, mind a' Vallás, tudományából, az Ekklesiái, 's Világi Híftóriából, és *Tseh Ország'* le-írásából, 's Természeti Híftóriájából adott feleletjeikkel; mind a' számvetésből, 's helyes és szép írásból tett próbáikkal: de ök meg-köszönték a' földes Úr' ajánlását, 's tsak azzal a' feltétellel fogadták el az ajándékot, hogy az, köz legyen az ő több tanuló Társaikkal is, egy-formán osztatván fel mindnyájok között.

Elegyes Tudósítások.

Göttingából, Mártz. 4-dikén.

„Tegnapi napon, egy *Hassziai* Iffjat tevé meg orvos Doktornak, az ide való Univerzitásbéli Orvosi Kar. A' gráduálás, vagy Doktorrá-tevés minémű tzeremoniával menévéghez; kívántam közleni az Urakkal: Az Univerzitásnak azon palotájába, mellyben egyébkor mulattságok szoktak tartatni, felgyülekeztek tizeneggyedfél óraker: az Univerzitás' mostani Magnifikus Rektora Főtisz. *Kulenkampf*; az Orvosi Karnak mostani Dekányja, 's a' Bontzolás' mesterségének (Anatomia) rendes Tanítója *Friszberg*; Orvos Doktor *hater*, ki főképp a' szem-gyógyításban igen híres; a' Város' érdemes Fiskusza *Strohmeyer*; amaz, már szép munkáiról esméretes iffjú *Gmelin*, 's más több Taní-

ní-

nító és Tanuló Urak, kiknek jelen-létekben a' Doktorálandó Iffjú fel-állta előbb az alsó Kathedraba, mellyben a' maga, deákúl ké-szült Ertekezését (Dissertátzióját) el-olvasá; azután a' Dissertátzió' végére ki-tett 12 The-siseire, két érdemes, de még tanuló Orvosi Kándidátusok egy óráig vetélkedés-beli ellenvetéseket tevének deákúl. Ennek, 12 óra tájban lett vége — akkor elő-állta a' Dekány, és rövideden, de fontosan fel-olvasá az Orvosok' kötelességeket az Iffjú előtt, 's ezeknek híven való tellyesítésére meg-esketteté azt az Universitas' Notáriusa által. Míg a' hitlés tartott: addig az esküvő Személy a' kereszthez tett Universitási pál-tzáknak kereszthez tartotta a' maga 3 jobb ujjait; az esküvés után fel-állították a' Doktori Székbe, 's a' Dekány által-adá néki a' Tsászár' és az *Angliai Király'* enge-delmével a' Diplomát; arany gyűrűt húza az Iffjú' ujjába, 's meg-tsókolá azt annak jeteül, hogy már Társává lett. Vége lévén mind ezeknek, el-ozlánek közönségesen; az új Doktor pedig a' hivatalosokat meg-ven-dégelé, melly, a' mint mondják, alkalma-sint 50 tallérjába belé került. A' Diploma' taksaja több valamivel, mint *Bétsben*.“

Göttingából, Mártz. 9-dikén.

„Azzal a' rettenetes hírrel tellett-meg tegnap egész *Göttinga*, hogy Hazánk' bölts Fejedelme *Második Leopold* meg-hólt volna! Semmi a' világon nem ijelzthetett volna meg inkább bennünket. Végére jártunk azonnal,
hon-

honnan származott. Gróf *Spangenberg* vett *Bétsből* Levelet, 's abban írják, hogy Márt. első napján történt volna ez a' szörnyű eset. Nyúghatatlansággal várjuk a' leg első hétfőt, mellyen reményljük, hogy az Urak' Újság-Levele ezt a' borzafztó hírt meg-tzáfolja. "

A' *Bétsi* Udvar Válasza, mellyről közeli Hírmondónkban emlékeztünk volt, éppen nem esett innye szerint a' *Fr.*Nemzet Gyűlésének, 's a' Tagok, ki egy, ki másféleképpen nyilatkoztatták - ki a' magok kedvetlenségeket. Az említett Válaszban t. i. a' vagon, hogy mivel a' rendeletlenség mind ez ideig nagy mértékben uralkodik *Fr.* Országban, 's azt minden módon is igyekeznek fenn-tartani a' Republikánusok: tehát a' Tsászár félbe nem szakaszthatja azon öfzve-szövetkezést; melly lett ő Tsászári Felsége, 's más *Európai* Hatalmasságok között, *Fr.* Ország' állapotjára nézve.

Mivel a' *Spanyol* Kintstár, ügye-fogyott állapotban vagon: erre nézve, rendkívül-való segítséget kíván a' Király, a' Papi Rendtől.

A' *Portugálliai* Királyné' életéhez kevés reménység volt, a' múltt *Februárius'* első napjaiban.

Egy *Nápolyi* tudósítás szerént, rútúl okádja a' *Vesuvius* hegye, a' múltt *Febr.* 7-dikétől fogva a' tüzet.

Bétsen

Bétzen útnak keresztül, néhány híres *Olafz* Éneklők — Férjfiak, és Leányok — *Varsóba*, a' hol ezentúl *Olafz* Játékok fog-
nak tartatni a' Király', és a' Nemzet' köl-
tségén. Közöttök vagyon ama' híres *Ferra-
rese* Éneklő Affzony is. Velek megy *Da
Ponte* Úr is, a' ki ez előtt a' *Bétsi* *Olafz*
Teátrum' Poetája volt; ezentúl pedig a' *Var-
sói* *Olafz* Teátrumé fog lenni.

Rómából azt írják, hogy Febr. 10 di-
kén egy Rajzolatot függesztettek a' *Pasqui-
no* nevezetű oszlopra. A' Rajzolat Sz. *Lo-
jola* *Ignázt*ot ábrázolta, kinek ölelő karjai
közzé a' Világ golyóbiffa volt adva. — A'
kép alatt ez a' Vers olvastatott :

Papa Pius Sextus pastor pius urbis &
orbis sed pius orbis erit, si Pius orbis erit.

Néhai F. II *Leopold* Tsászfár, és Ki-
rály két millió Tsászfár forintot vétetett fel
költsön négy *procento* interesre *Brüsszelben*;
Hollandiának nevezetes két nagy Városában
pedig t. i. *Amsterdamban*, és *Rotterdamban*
négy millió és öt száz Tsászf. for. nak, ugyan an-
nyi interesre való fel vétele eránt tétetett
vólt rendelést.

A' Gróningai Rendek (Hollandiában)
parantsolatokat adtak vólt az eránt 1787,
1788, és 1789-dik esztendőben, hogy az út-
tzákon senki magát narants- szin jel nélkül
(úgy mint a' melly, a' Helytartó Hertzeg-
hez viseltető tisztelet' jele) ne mérészelje mu-
tatni: hanem a' múlt Febr. 11-dikén ellen-
ke.

kező parautsolatot adott ki az előbbienekkel; hogy t. i. senki se kényszerítessék ezentúl a' narats - szín jel viselésre: mivelhogy már most mind inkább inkább nevededik a' Polgárok között a' szép eggyesség.

Az *Algiri Dej*, azzal fenyegette vólt *Frantzia* Országot, hogy az *Algirban* lévő *Fr. Consult*, 's minden más ott tartózkodó *Frantziákat* lántzra fog tetetni, 's hadat indít *Frantzia* Ország ellen: de megjuhászott, midőn látta vólna az ajándékokat, mellyeket a' *Frantzia* Király küldött néki, és a' Feleségének; 's egyfersmind arról is biztatást vett vólna, a' *Frantzia* Király' Küldöttje által, hogy szabadon vagynak már azon hét *Törökök*, kiket a' *Génuaiak* fogtak' vólt el a' *Frantzia* tenger-parton.

Londoni Anekdota.

Módos kis lábának kell lenni az *Yorki* Hertzegnének: mert már a' tzipője' rajzolatjait is árúlyák *Londonban*, és ha valaki egygyet vesz ezen rajzolatokból, annak szabad olztán meg-nézni a' rajzolat-árúlónál a' Hertzegné' valóságos tzipőjét is.

T u d ó s í t á s.

Osmanografia, az az, a' *Török Birodalom'* természeti, erköltsi, egyházi, polgári, 's hadi állapotjának, és a' *Magyar Királyok* ellen viselt nevezetesebb hadakozásainak summás le-írása. *Decsy* Sámuel, *Philos.* és *Medic. Doct.* és az *Od. Frankfurti Kir. Tudós Társaságnak* Tagja által. Második megjobbított ki-adás. *Bétsben*, *Nem. Kurzbeck*

beck József betűvel 1789. Nagy 8-ad rétb. Három Rézből áll. Az I. Réz 306 oldal; a' II. 462; a' III. 772. — — Hozzájuk járúlnak két Geografiai Mappák. Ezen 3 Rézseknek az árrok 4 for. 30 kr.

Pannóniai Féniksz, avagy hamvából feltámodott Magyar Nyelv, melyet irt D. Decsy Sámuel. Bétsben, Nemes Trattner János Tamás betűvel 1790. Nagy 8-ad rétb. 274 öld. az árra 1 for.

A' Köznép' Meg-világosodásáról, ennek hatáiról, és hasznairól. Irta Német nyelven Ewald I. L. Bétsben Hummel Dávid betűvel 1791. Kis 8-ad rétb. 154 oldal. Az árra 17 kr.

Ezen három Könyvek, következő helyeken találtatnak *Magyar, és Erdély Országban: Szala Egerszegen* Tisz. Plébános. *Nagy Györben, Müller Ferentz* Könyváros. *Kaposváron, N. Somogy Vármegyében* Tek. *Sárközi István* Generál-Perceptor. *Kassán, Ellinger* Könyvnyomtató. *Kementzén* Ns *Hont Vármegyében, Castellánus Simoni.* *Keszthelyen, Prof. Kelle Leopold.* *Komáromban, TT. Pétzeli és Perlaki.* *S. Patakon, Prof. Szombatý János.* *Pestben, Kilián* Könyváros. *Posonyban, Véber* Könyvnyomtató. *Sopronyban* Prof. *Ráits Péter.* *S. A. Újhelyben, T. Katona Zsigmond.* *Nagy Enyeden* Prof. *Benkő Ferentz.* *Maros Vásárhelyen, Prof. Zilai Sámuel* URAKNAL. — A' kik *A' Köznép' Meg-világosodásáról* irtt Könyvnek eladását magokra kivánnják vállalni, ne terhel-

helteffenek *Pesten* lakozó *Kilián* Könyváros-
hoz a' nyomtatványok (exemplar) le-kül-
dések eránt irni, 's fáradságokért, az el-
adott Könyvek' árrából ki-fogni az illendő
jutalmat. — Az *Osmanografia*, és *Pannóniai*
Féniksz nevü Könyvek, ezeken a' helyeken
is találatnak: *Arádon* Prof. *Biró Pál*. *Budán*
Agens Szemere Fer. *Debretzenb.* *Tyukody Gy.*
Könyvár. *Egerb.* *Püsp.* *Kantz.* *T. T. Makai*
Antal és *Gyalógai Andr.* *Eperjesen* *T. Fejér-*
váry Kár. *Bal. Gyarmat.* *Puky Fer.* *Ord. Not.*
N. Kállóban *T. Fazekas Györ.* *N. Károlyb.* *T.*
Hannulik. *Ketskem.* *Ladányi Gerg.* *Not. Kölos-*
várt Intzé Mih. Dr. és *Török Istv.* *Typogr. Insp.*
Léván Könyvkötő *Lovas László.* *Loffontz.* *T.*
Esp. *Kármán Jós.* *Miskóltzon* Prof. *Komjáthy*
Abr. és *Miskóltzi Ján.* Könyvk. *Pápán* *N. Várm.*
Földmérője Kováts Fer. *Pétsen* *T. Szüllő Ant.*
és *Vajdinger Márton* Könyváros. *Szabadszáll.*
Tormási Fer. *Kápl.* *Szathm.* *Németiben Mándi.*
Szebenben *Procur.* *Dersy Pál*, és *Ref. Pred.*
T. Pápai Istv. *Szigethen Máram.* *Várm.* Prof.
Gáti István. *Szombath.* *Zsöldos Istv.* Könyvk.
Rima Szombaton *T. Szöke Ferentz.* *Szegeden,*
Vedres István Cs. *Várm.* *Földmérője.* *Tokajban*
T. Nádaskai András. *Kézdi Vásárhelyen* *Gen.*
Not. *T. Keresztes Máté.* *Veszprémben* *Fejér*
János URAKNÁL.

A' múlt Postán meg küldöttök h h h
árkust az Ország Gyüléséhez tartozó Akták-
ból.

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak Mártzius' 20-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Két rend - béli nyomtatott Versezetek küldödtek hozzánk a' napokban, mellyeket kívántunk Hírmondónk által közönségessé tenni.

Gyászos Versezet mellyben a' Felséges Tsászári, és Apostoli Magyar Ország' Királynának II. Leopoldnak a' Magyarok edes Attyának váratlanúl meg esett Halálát. Nemes és nemzeti Gubernáth Antal, Professor Úr Vezérlése alatt. Posonyban a' Magyar nyelvet építő, és a' Nemzeti ékes Tudományt gyarapító harmadik Raj. Szomorú érzékenységgel rebegi azon Nemes Rajnak egyik érdemes Tagja, Váry János által. Bőjt más havának VII napján. Posonyban, Fűskuti Landerer Mihály' költségevel és betűivel 1792.

— — — O saeva necessitas!
 Prima dies Martis dat Regi spicula mortis.
 Orba Parente suo, Sceptra, Corona jacent.
 — — — Omnia mors aequat!

Zúg az egész föld, 's reng, riadó hir mennydörög, és zeng!

Sok sziv rezket, eped, nem ver, izekre reped.
 Szárnyaikon ülnek Jel - adók, 's széjjel ki repülnek,
 Jai mi dolog? Nagy Egek! mért siet így Seregek?
 Könyveiben azik, valamennyi Kurir paripázik;
 'S mintha repülne, lova nyargal, igen, de hova?
 F i Merre.

Merre, hová mentek? Merkurius! oh mit izentek,
Kérdezi Phæbus, azok a' nagy Égen lakozók?
Erre kevés szóval felel a' Merkurius oh - val!

'S mond, Magyar Atya ki vólt nagy Leopold
leve hólt.

Jaj nékem! illy' fénnjét Magyaroknak, mondja re-
ménnjét!

Mért veszed el Magos Ég? Fénnyibe mért le-
ve vég?

Jaj de minek mondom ezeket. tsak nő vele gondom!
Tsak bajokat nevelő, szám ha mit itt hőzelő!
El mégyen e' kintsed Magyar! Árva Nem! Égbe
tekintsed.

Ott vagyou e' deli kints ' párja kinek soha sints.
Terjed ez a' nagy hír, 's az egész Haza könyvezik,
és sír.

Gyálfba borúl, kesereg köz, Nemes, úri sereg.
Ortzák kékülnek, jeles öltözetek feketülnek;

A' ki fülébe forog ez, szeme könyve' tsorog.

Nintsen az a' Város, 's valamelly falu véle határos,
Bár kő vólna Neme, hogy ma ne sírna szeme.

Sír Buda; mert árván maradt Koronája 's ez Árván,

A' sok kő nemeit gyálf fedi gyöngy szemeit.

Négy vizeink árjok szaporodnak, 's könyvel az árkok,
Tsordúltig bé telik, bús zajokat nevelik.

A' Magyarok Halmánn zöld fziint, 's gyöngy féuyt
amaz almánn,

Ez hír gyálfra szoritt, ködbe homallyba boritt,

A' tetején álló szép dupla kereszt mire szálló?

Gyálfra. Jelenti neve, hogy Haza terhe leve.

Ezt látván Thémis ki fakad, 's mond; jaj! bizony én is,

El megyek, és követem nagy Leopold követem?

A' kit fel kentnek nézett Magyarom, 's Haza szentnek

Mert Törvény szerető vólt, 's igaz út' követő.

El megyek, el várnak, de ha késem, még ma ki
zárnak,

Most repülök vele, még nyitva van annak az Ég.

Sír, zokog a' Pallás, ez is úgy mond; semmi ja-
vallás.

Meg nem tartja: megyen hogy vele Mennybe
legyen.

Gyálf-

Gyászba borúlt Hivem' mond, már nem tűrheti szívem,
 Hogy búsul, és kesereg ez nemes árva sereg.
 (A' Pallás, Thémis seregét bizony írhatom én is,
 Meg szomorodva nagyon ládhatod: erre vagyott.
 Illy' jele; nézd, mint sir Posony is mikor érkezik
 ez hir.

Jajgat ezen, 's szeme sir. lásd; keze verseket ír)
 A' szomorú MARS jön, 's amazokkal az Ég fele
 társ lön,
 El hagyom ez hejemet, mond, 's követem Fe-
 jemet.

Míg Leopold nékem Vezetőm volt, nyugtata székem
 Békefég, 's szeretet ujjála, mig vezetett.
 Mert szeretett több bért kezeivel szaporitnia, mint vért
 Ontani. Mint kezivel; többre jutott ezivel.
 A' mikor így szólnak ezek egymásnak, 's panaszólnak,
 'S mindenik így felele: hogy megy az Égbe vele.
 Meg szóllal, 's így szóll maga hát Merkurius: én jól
 Látom, min kesereg szivetek árva sereg.
 Mert Leopold szivénn mi lakott láthatnia Mivénn,
 Vólt Atya, szive, szava vólt Haza kintse, java,
 Merre tsak ez hir ment nevelődik ezer baj alatt,
 's fent,

Sirást, jait okozá, bűt sok ezerre hozá.
 Itten jejjgatnak Leopoldon, 's Mennybe vigadnak,
 Itt jaj fogja körül, ott az egész kar örül.
 Itt feketén állnak körülötte, jajok kiabálnak,
 Ott vig minden, örül nyert Leopoldia körül.
 Mert vólt ott egy szék üres, őtet azonban bé tették
 'S már nints hijja; vele Mennyei kar bé tele
 Mar hát mért sirjunk? bizony inkább illyeket írjunk.
 Második élt Leopold a' Magyar Angyala vólt,
 Így Ő Felségét siralomba merült Feleségét,
 Gyógyitsuk sebeiből szive keserveiből.
 Szived ugyan vérzik nagy Anyánk! de te Népid is
 érzik,

Ofzlik hát, 's kevesebb ez tere, 's szivbéli seb,
 Gyászba van e' Század feketéllik az Ofztrai Házad,
 Jól tudod Özvegy Anyánk! melly igen érzé
 Hazánk,

Erre

Erre de mit mondjunk; hanem Istenhez folamodjunk,
 A' ki sebünknek olajt ad, 's vele bajt tova hajt.
 Elly Tsemetéiddel kegyes Özvegy Hertzzegeiddel,
 A' Haza nagy Fiaid' kedvelli Magzataid.
 Lám ki hozott olly' hirt, mellyen Pannónia félt,
 sirt,

Olly' örömet hoz elő melly Haza föld' ölelő.
 A' Haza már éppen Felséged nagy baia képpen,
 El halt: úgy de megint hire repül, ki meg int:
 Hogy Menynek tettett Leopold: de helyébe Ferentzet,
 Tette. Magyar Haza nézsz! Attya helyett Atya-
 lész.

Vart ez már hímet Leopoldról, 's bir Atya Tzimet,
 Fényye ragyog, Szereti szive Magyarat, 's vezeti,
 Mondjuk azért éllyen mi Ferentzünk, 's élete fényljen!
 Ebbe reménylj Haza! Nép! mert ez egész Atya
 kép.

Azt hordozd szivenn: de Ferentzet féld Haza hívenn,
 A' vólt jó, ki beszéld, ez Fia lelsz Atya véld.
 Így le törüly könyvet te szemedről, 's nézze Fe-
 rentzet;
 Attya helyett Fia még él, Haza! már ez elég.

MartIVs eLsöIén LeopoLDnak az égbe VI-
 Völén
 hány Vers Van sorlban annyIVal élte
 ki-Van!

Le - borúlva zokognak:

*Nimeth András, Legrádi Pál, Olgyai
 Károly, Kartzagi Dániel, Karkoványi Ist-
 vány, Sebő Mihály, Ságghi János, Bedros
 Imre, Demeter János, Horváth János, Bo-
 daj Dániel, Nedetzky Gáspár, Zyle János,
 Fretska András, 's a' t.*

* * * * *

*Méltóságos Várkonyi Gróf Amade Antal
 Úrnak, Böös', Baar', Martzaltó' örökös Urá-
 nak, és a' költségével készültt Martzaltó'i
 Tsa-*

Tsatornáknak emlékezetére. Irta a Nyóias Múzsának Szerzője Nagy János Szanyi Plébanus, és T. N. Soprony Vármegyének Afis-sora. Györött Streibig Jós. betűivel. 1792. nagy 8-ad rétbén. 16 oldal.

Magasztaló Vers.

Martzaltő, négy hires Vármegye' határja,
Mellyet el ölt eddig Martzal-viznek árja,
A' segítséget már sok időktől várja
Sirván, hogy posványos nádság azt bé zárja.

Valamerre a' szem dombjáról tizirkálhat,
Nem egyebet, hanem nádas posványt láthat,
Ingó zsombékjain a' láb alig állhat,
Se ember, se marha, azt meg nem lábolhat.

Tsuhú, 's nádas bozót, ennek a' környéke,
Sehon bé nem mehet a' szekér' kereke.

Seppedék-ingovány az egész mellyéke,
Halztalan, 's gyümöltst'len sár-fészek vidéke.

E' vólt Martzaltőnek gyászos tekintete!
Senki e' posványnak kárát fel nem vette,
Senki ki nem állott, nem szóllott mellette,
Hanem vállat vonván, azt tsak nézegette.

De nem nézte ezt így Gróf *Amade Antal!*
A' ki érett ésszel, ha bátor Fialat,
Más számot kezd vetni a' zsombékos hanttal,
Sáros, ingoványos, halztalan bozóttal.

Ez, miképpen történt légyen? mond el
Múzsám!

Ki mivel énnékem drága Szomszédotskám,
Meg érdemli tőlem, hogy tisztelje Hárfám,
'S munkáját ditsérje nyájaskodó munkám!

Ditséri a' Világ, a' mostani Pápát,
Anyaszentegyházunk' eszes, és Szent Attyát,
Hogy Tartományának undok sáros lapját
Szárítván, halzomra vette a' határját;

Di-

Ditsérik *Frantziák* az ő viz-árkokat,
Anglus, és *Hollandus*, szép tsatornájakat,
 A' hol a' szem láthat most úszni hajókat,
 'S napról-napra vészik azokból hafznokat.

Maga édes Hazánk abba töri fejét,
 Hogy árkokra vegye sok hafztalan vizét,
 Nevelvén ebből is Ország' jövedelmét,
 Szaporítván földnek javával élelmét.

'S emlékezet nélkül *Amade* maradjon?
 Illy jeles munkában magyar toll száradjon?
 Ő ditséretében senki ne fáradjon?
 Illő ditsősséget ő néki ne adjon?

Ki más tartományban illy nagy munkát
 tenne,

Fáradsága után jutalmat is venne:
 Lenne, ki oszlopot Nevének emelne,
 Halhatatlanságot hírének szerezne.

'S mi ne adjuk meg a' ditséret' adóját?
 Mi ne magasztaljuk Hazánkknak illy Fiát?
 A' ki másoknak is ad gyönyörű példát,
 Hogy kövessék ditső nyomdokinak útját!

Mit hozzá hasonló Grófok el-fetsélnek,
 Játékra, pompára, 's másra el-költenek;
Amade fordítja a' posvány-teleknek
 Ki-szárítására, 's a' nádas vizeknek.

Ez, rövid summája a' ditséretének,
 Halhatatlanságra méltó érdemének;
 Ó vajha Verseim folyvást úgy' mennének,
 A' millyen folyása van már is vizének.

Az ide tartozó Befzélgetést, másszorra
 halasztjuk.

* * * * *

Jelentettük volt a' múlt esztendőben, hogy
 Schwandtner János György Udvari Könyvtár-
 nak (Bibliothekának) Őrzője meg halálozott. Ezen
 Istenben boldogult Tudósnak köszönhetjük *Scripto-
 res Rerum Hungaricarum, Dalmaticarum, Croatiae*

tum et Slavonicarum Veteres et Genuini 's a' t. név alatt három részben in folio ki bocsátott Könyveket. Bibliotékája, mellyben sok Magyar Országot illető Könyvek, 's kéz-irások találtattak, :9 napokig tartott kótyavetye által a' most folyó hónapban el adatott. A' Magyar dolgokról szóló Irásokat nagyon fel verték az azokon kapó Idegenek. Capitula Concordiæ inter Fridericum Rom. Imp. nec non Mathiam Hung. Regem, ac Regni Hungariæ Praelatos et Proceres super successione in eodem regno concluso, in folio 1464-dikben nyomtatott, tsak 11 levélből álló kötetlen Könyvetske 66 (hatvan hat) forinton és 30 krajtzáron ment el. — Petri Archiepiscopi Colocensis, Epistolæ Variæ, diverso tempore exaratae 131. Sub Uladislao II Rege Hung. ex Manuscripto Originali Cæs. Reg. Camerae Aul. Hung. Posonienfis etc. a' I. G. S c w a u d t n e r collectæ, fol. M. S. 45. for. 30 kr. --- Mathiæ Corvini Reg. Hung. Epistolæ Miscellae 297 Cassoviæ quidem A. 1743. et 44. im 8. deploranda confusione chronologica editæ, sed ad ordinandum, edendumque novum Codicem epistolarem et hujus et aliorum Hung. Regum cura et sumtibus I. G. S c w a n d t n e r i omnes descriptæ. fol. M. S. 57 forinton. — Mathiæ I. Hung. Regis, Epistola ad summos Pontifices, Praelatos, et Principes scriptæ, in quibus multa Regnum Hung. tangentiæ, nec facile in Historiis aut Chronicis reperibilia continentur. Ex originali apud Cæs. Reg. Cameraam Aul. Hung. Posoniensem reposito, fol. M. S. 39 forinton 30 kr. — Singularia rarissima Ectypa sigillorum et Monetarum antiquiorum Regum Hungariæ a I. G. S c h w a n d t n e r o peculiari multorum annorum industria, et non levibus inpenfis collecta, unacum Diplomatis huc pertinentibus etc. cum figuris, fol. M. S. 100 forintokon. — Elegantissimæ et exactissimæ Delineationes Nummorum 183. Hungaricorum et Transylvaniorum, tam aureorum, quam argenteorum, plerumque rariorum a I. G. S c h w a n d t n e r o ad conscribendum Numophylacium Hungarico-Transylvanicum, non exiguo labore, et sumtibus destinatorum etc. M. S. fol. 150 forintokon-adattak el.

P e s t e n i s kótyavetye által fog el adattatni bi-

zonyos nagy Könyvtár, melly egy meg hóltt fő rendű Uré volt. A' kótyavetye Aprilisnek 10-dikén kezdődik a' TT. PP. Servitáknál. Mi az említett Könyvtár Laifromában sok jó Könyveket találunk. Vagynak ugyan is benne jó ki-adású (editio-ju) Görög, és Deák Classikusok: ugyan nem különben Magyar Országot illető, és Frantzia's Olasz nyelveken ki jött derék Könyvek is. Meg nevezhetjük a' többek közzül, Diogenes Laértius, Héfiodus, és Curtius, leg jobb ki adásait, továbbá Fábri Thesauriussát, Pitiscus Lexiconját, Bayle Dictionariumát 's a' t.

Kár hogy a' Laifrom eleibe olly Elő-beszéd nyomtatott, melly által az Iró mind magát, mind Nemzetünket ki nevetette az Idegenek által. Illyenek vagynak t. i. az 'említett Elő-beszédben: Qui vero Budæ aut Pefini degitis, ne pigeat vos, quæso maximorum Litteratorum exemplo licitationi interesse: jucundum enim ac utile erit, libros optimos, quos nunquam videratis, oculis, manibusque tractare: — gentisque nostræ genium ac culturam ex ipsa etiam librorum emtione perspicere. Azután — apud Hungaros non solum Res Patrias; sed cultiorum quoque nationum libros in pretio esse, ac sollicitè conquiri facto Vestro comprobate — holott, az 5-dik oldalon: Persianische Liebesbegebenheiten. Arabische Liebesintriguen. Artige Tartarische Geschichte a' 6-ik old. Pharamunds Liebes und Heldengeschichte. Liebsgesch. der Herzogin *. Die türkische Helena in einer besgeschichte. Der schönen Türkin Liebesgeschichte. Asiatische Banise. — Liebesgesch. a' 13 old. Der wohlstudierte Pickelhering a' 42 old. De Tabocofarnutario, vom Schnupftabach. De amoris illecebri, von der Liebescareffen. Dissertatio juridica de de eo, quod iustum est circa spiritus familiares seminarum, h. e. Pulices 76. old. Vertraute Geständnisse eines artigen Fraunzimmers. a' 77 old. Das Mitleide der Maitresse. — Trostschrift für Mädchen — 's még más efféle Könyvek is vagynak fel-jegyezve a' Laifromban, mellyekre mi módon illhetnek a' fenn elő adott magasztaló ki-fejezések, ki ki meg ítélné.